

MONDIALE
STRATÉGIE

R & POLITICS

Reprisal

Levin

Center for Militære Studier 2025

CENTRETS FORMÅL

2025 var endnu et historisk år i dansk forsvars- og sikkerhedspolitik. Med etableringen af Accelerationsfonden blev den økonomiske ramme i forsvarsforliget hævet yderligere, og den udgør i skrivende stund 357 mia. kr. Forsvarschefen har fået større ansvar med en omlægning af ministerområdets organisation. Udmøntningen af forsvarsforliget 2024-2033 og opbygningen af dansk forsvar fortsætter – nu med hastighed og handlekraft som de styrende parametre. På sommerens NATO-topmøde blev målsætningen for investeringer i forsvar og sikkerhed hævet til 5% af BNP i 2035, mens Danmark under efterårets EU-formandskab bidrog til vedtagelsen af væsentlige initiativer for at styrke europæisk forsvar og forsvarsindustri.

Der bliver taget vidtrækkende forsvars- og sikkerhedspolitiske beslutninger i disse år. Be-

slutningerne bunder i, at Europa og Danmark står i den alvorligste sikkerhedspolitiske situation i nyere tid. Ukrainekrigen er gået ind i sit femte år, og truslen fra Rusland har fået Forsvarets Efterretningstjeneste til at advare om en potentiel storskalakrig i Europa inden for fem år. Samtidig har Trump-administrationens ageren og brug af pressionsmidler mod europæiske allierede – ikke mindst mod Rigsfællesskabet – kraftigt forstærket usikkerheden om USA's fremtidige rolle i NATO og europæisk sikkerhed.

På CMS er det vores opgave at analysere, diskutere og perspektivere konsekvenserne af de mange begivenheder og beslutninger for dansk forsvars- og sikkerhedspolitik. Det gør vi ved at producere og formidle samfundsrelevant forskning og forskningsbaseret myndighedsbetjening for Forsvarsministeriet, forsvarsforligskredsen og offentligheden.

Centerleder Katja Lindskov Jacobsen
på CMS Forsvarskonference 2025

Jacobsen
Lindskov

AVNS
SITET

Efterspørgsel efter CMS-VIDEN

Centerleder Katja Lindskov Jacobsen har i 2025 bidraget med rådgivning inden for maritim sikkerhed, NATO og FN i en række nationale og internationale myndighedsfora, herunder som medlem af kontaktgruppen for maritim sikkerhed i regi af Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet (UM) og som medlem af UM's dialogforum om FN's Sikkerhedsråd. Hun har i regi af INTERPOL medvirket ved opdateringen af guidelines for maritime efterforskninger og medforfattet rapporten "Present-Day Somali Piracy: A New Window of Opportunity" for FN's kontor for narkotika og kriminalitet. Katja er desuden medlem af NATO Independent Scientific Expert Group.

I januar 2026 blev Katja af udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen udpeget til formand for et nyt Eksternt Fagligt Panel, som Udenrigsministeriet har etableret for at styrke inddragelsen af danske aktører i udviklingspolitikken i forbindelse med UM's nye Partnerskab for Global Udvikling. I den kapacitet skal Katja lede det faglige panels arbejde med at kvalitetssikre større bevillinger, mens Partnerskab for Global Udvikling understøtter prioriteringer gennem strategisk rådgivning.

CMS' professor i folkeret Kevin Jon Heller blev i 2023 udpeget til særlig rådgiver for krigsforbrydelser for anklageren ved Den Internationale Straffedomstol (ICC). I den kapacitet har Kevin i 2025 ledet udarbejdelsen af en ny politik fra ICC, der skal sikre, at domstolen fremover vil bruge sit mandat til at efterforske og retsforfølge gerninger, som har medført store skader på natur og miljø. Kevin har i forbindelse med dette arbejde ledet en global konsultationsproces, hvor stater, civilsamfundsaktører og eksperter har givet input. Han deltog i lanceringen af den nye politik d. 4. december 2025 i Haag.

CMS FORSVARSKONFERENCE 2025

Et eksempel på CMS' arbejde med at producere og formidle viden om dansk forsvars- og sikkerhedspolitik er den årlige CMS-forsvarskonference, som under overskriften "Afskrækkelse, strategi og dansk forsvar" samlede danske og internationale eksperter og beslutningstagere d. 3. december 2025 til debat om Danmarks allianceforhold, forsvarsteknologi, forsvarsindustri samt den strategiske retning for dansk forsvar.

Konferencens hovedtaler var sikkerhedspolitisk direktør i Forsvarsministeriet, Tobias Elling Reffeld, som præsenterede regeringens vurdering af den forværrede sikkerhedspolitiske situation og gjorde status over udmøntningen af forsvarsforliget. Med afsæt heri debatterede konferencens første panel, modereret af Lise Wiederholt Christensen, behovet for – og udfordringer ved – at styrke det strategiske grundlag for dansk forsvars- og sikkerhedspolitik. Denne opgave er vanskelig, da selvsamme beslutninger skal træffes hurtigt og tage højde for, at gamle alliancer er i opbrud og nye teknologier er i rivende udvikling.

Netop teknologidimensionen var i centrum på konferencens andet panel, som stillede skarpt på de mange hensyn en småstat som Danmark må afveje, når store beslutninger om indkøb og produktion af materiel og udvikling af ny teknologi skal træffes, herunder hensynet til teknologisk og industriel autonomi.

Konferencens afsluttende debat stod i år mellem en række nuværende og forhenværende højtplacerede beslutningstagere i – eller med relation til – NATO, heriblandt François-Marie Gougeon, vicegeneralsekretær for forsvarsplanlægning, Benedetta Berti, generalse-

ekretær for NATO's Parlamentariske Forsamling, samt Stephen Covington, mangeårig rådgiver for NATO's øverstbefalende (SACEUR). De bidrog til en vigtig diskussion af NATO's fremtid, den seneste udvikling i europæisk forsvars- og sikkerhedspolitik og betydningen for Danmark. På CMS er vi stolte over, at det i år lykkedes at bringe så højt profilerede, internationale stemmer ind i den offentlige debat om dansk forsvars- og sikkerhedspolitik.

International ekspertise indgik også i CMS-konferencen "Towards a defence union? European security and defence policy in the Trump era", afholdt i sommeren 2025. Som optakt til det danske EU-formandskab og i lyset af det forværrede trusselsbillede diskuterede konferencens deltagere, hvordan Europa

Tobias Elling Rehfeld, fhv.
sikkerhedspolitisk direktør i
Forsvarsministeriet, på CMS
Forsvarskonference 2025

skal positionere sig i den tiltagende stormagtskonkurrence og håndtere grundlæggende udfordringer fra syd, navnlig fra Nordafrika og Mellemøsten. Blandt paneldeltagerne var Jean-Pierre van Aubel, seniorrådgiver for EU's udenrigstjeneste og hovedforfatter til EU's strategiske kompas, og Ana Santos Pinto, formand for NATO's ekspertgruppe om alliancens sydlige nabolande.

Afslutningsdebat ml. (fra venstre) François-Marie Gougeon (NATO), Benedetta Berti (NATO's Parlamentariske Forsamling), Stephen Covington (SHAPE), Rachel Ellehuus (RUSI) og Michael Zilmer-Johns (fhv. Udenrigsministeriet)

MILITÆR AI, HYBRIDE TRUSLER OG

Ud over konferencer og seminarer har vi på CMS i årets løb produceret forskningsbaseret viden inden for en række aktuelle tematikker i dansk forsvars- og sikkerhedspolitik.

På teknologiområdet har vi fx haft fokus på kunstig intelligens (AI), der bliver en uundgåelig del af fremtidens krigsførelse – og allerede er det på nogle områder. I CMS-rapporten "Militær AI: Amerikanske erfaringer, danske muligheder" undersøger Jeppe T. Jacobsen under inddragelse af amerikanske erfaringer, hvordan det danske forsvar kan udnytte militær AI hele vejen fra drift til beslutningsstøtte og ultimativt til engagement af mål. Lena Trabucco og Esben

Salling Larsen analyserer i rapporten "Artificial Intelligence in Command and Control" potentialet ved at integrere AI-drevne beslutningsstøttesystemer i det danske forsvar og diskuterer de militærstrategiske, juridiske og etiske spørgsmål, som teknologien rejser. Rapporten blev godt modtaget af *NATO Command and Control Centre for Excellence*, som fremhæver rapporten i en samling af publikationer om emnet på organisationens hjemmeside.

Hybrid krigsførelse og beredskab er et andet tema, som CMS har fokuseret på i 2025. Tobias Liebetrau og Alexander Høgsberg Tetzlaff har bl.a. redigeret et temanummer af tidsskriftet *Økonomi & Politik*, som giver forskellige per-

CMS-undervisning og bidrag til *KU-INITIATIVER*

CMS bidrager til det faglige miljø inden for international politik og dansk forsvars- og sikkerhedspolitik på Institut for Statskundskab. CMS afholdt traditionen tro en sommerskole i dansk forsvarspolitik og strategiske studier, hvor studerende med interesse for forsvars- og sikkerhedspolitik fik mulighed for at fordybe sig i strategisk teori i en praksisorienteret undervisning. Kursusansvarlig var Alexander Høgsberg Tetzlaff. Centrets forskere har i 2025 desuden deltaget i aktiviteter i International Politik-gruppen, medvirket ved ph.d.-seminarer, bidraget med gæsteforelæsnings på bachelor- og kandidatuddannelsen i statskundskab samt vejledning af specialestudierende.

KU lancerede i november 2025 et nyt tvær-

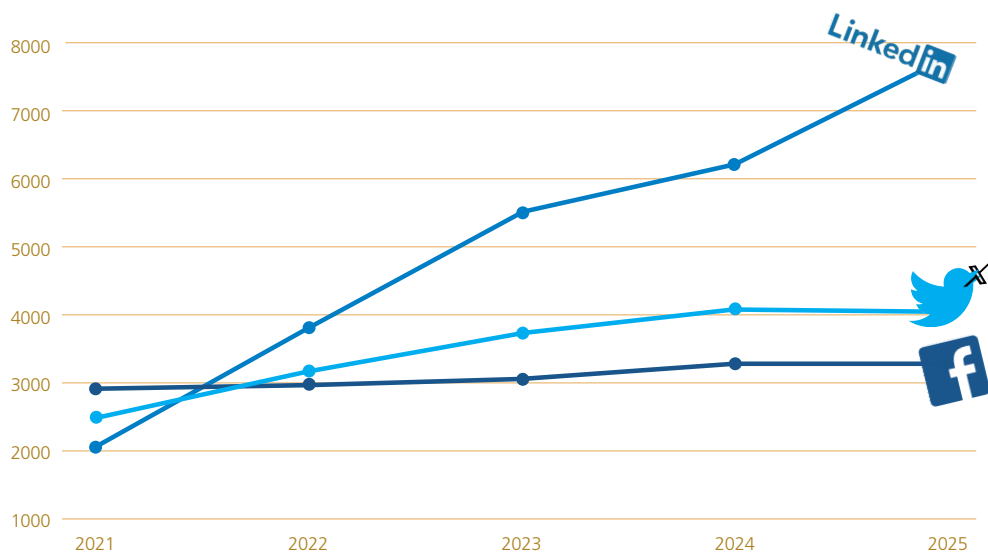
fagligt initiativ, KU Geopolitics, der skal styrke KU's bidrag til samfundets forståelse af globale kriser og geopolitiske forandringer ved at gøre relevant forskningsbaseret viden lettere tilgængeligt for offentligheden. Katja Lindskov Jacobsen er medlem af initiativets styregruppe. CMS har bidraget til Policy Fellowships i regi af Dronning Marys Center, KU. Policy Fellowships er skræddersyede programmer, hvor praktikere og forskere mødes med henblik på gensidig idéudveksling og drøftelser af forskellige tematiske områder. Katja Lindskov Jacobsen og Tobias Liebetau har i 2025 bidraget til programmet inden for digitalisering og teknologi.

NORDISK FORSVARSSAMARBEJDE

spektiver på de muligheder og udfordringer det nyetablerede Ministerium for Samfundssikkerhed og Beredskab står overfor. En væsentlig opgave for ministeriet er at håndtere den stigende trussel fra hybrid krigsførelse – en trussel, som har mange dimensioner. I CMS-baggrundspapiret "Havbundens strategiske betydning" ser Tobias Liebetau nærmere på sårbarheder i det undersøiske domæne med særligt fokus på Østersøregionen, mens han i policy-papiret "Hybrid Threats in the North Atlantic – Challenges and Recommendations for the Kingdom of Denmark" undersøger den nordatlantiske dimension. Med Trumps vedholdende udmeldinger om at overtage Grønland kommer truslerne mod Rigsfællesskabet nu fra

en uventet kant, og konsekvenserne for arktisk sikkerhed og for NATO's fremtidige rolle i regionen vil være et centralt fokusområde for CMS i de kommende år.

Et tredje tema, som CMS har beskæftiget sig med, er afskrækkelse og nordisk forsvarssamarbejde set i lyset af Ukrainekrigen og et NATO i forandring. I CMS-rapporten "Militær opbygning og forsvarssamarbejde i Norden – konsekvenser for Danmark" undersøger Alexander Høgsberg Tetzlaff potentialet for øget nordisk forsvarssamarbejde. Rapporten kommer med konkrete anbefalinger til nordiske samarbejdsinitiativer inden for bl.a. industri- og teknologiuudvikling, bidrag til NATO's østlige flanke, farvandspatuljering og luftmilitært samarbejde.

Figur 1: Udvikling i antal følgere på CMS' sociale medier 2021-2025

FORMIDLING

For CMS er det afgørende, at den viden, vi producerer, bliver bragt i spil og får betydning for samfundet. Derfor indeholder alle CMS-rapporter konkrete anbefalinger rettet mod beslutningstagere og andre relevante aktører. CMS bidrager derudover løbende med analyser og ekspertvurderinger af aktuelle forsvars- og sikkerhedspolitiske emner i danske medier, i kronikker, gennem oplæg og briefinger, samt i form af rådgivning.

I 2025 er CMS-medarbejdere ifølge Infomedia citeret knap 200 gange og har bidraget med over 25 skriftlige indlæg i form af kronikker, kommentarer i de store danske dagblade og netmedier såsom Altinget og Ræson samt blogindlæg på danske og internationale web-sider. Hertil skal lægges regelmæssig medvirken i TV, radio og podcasts (fx DR og TV2) samt bidrag til internationale medier. Vi lægger også en stor indsats i at være til stede på so-

cialle medier og med over 200 opslag på tværs af platformene LinkedIn, Facebook og X i det forgangne år er CMS' viden nået ud til et bredt publikum. Det er et publikum, som udvides år for år, hvilket bl.a. udviklingen i følgerantallet på centrets LinkedIn-profil vidner om. Figur 1 viser, at antallet er steget med over 1500 det seneste år og nåede op på knap 8000 følgere med udgangen af 2025.

NY LEDELSE

På personalefronten blev 2025 for CMS et år med udskiftning på ledelsesgangen. Efter et halvt år som konstitueret centerleder blev Katja Lindskov Jacobsen pr. 1. september ansat som fast centerleder. Katja har knap ti års erfaring fra CMS – først som seniorforsker og siden 2023 tilknyttet Københavns Universitets forfremmelsesprogram for lektorer. Hun har derigennem stor erfaring med forskning,

CMS' samarbejde med *DET JURIDISKE FAKULTET*

forskningsbaseret myndighedsbetjening og formidling om dansk forsvars- og sikkerhedspolitik, især med fokus på maritim sikkerhed, sikkerhedsteknologi og interventioner i Afrika. Katja får i ledelsesgruppen følgeskab af Niels Byrjalsen, der er tiltrådt som vicecenterleder med en stærk profil inden for europæisk sikkerhed, NATO og det transatlantiske forhold samt dansk og nordisk forsvars- og sikkerhedspolitik. Under Katja og Niels' ledelse vil CMS i de kommende år fortsætte arbejdet med at producere og formidle efterspurgt viden til gavn for Danmark. Det er afgørende i en tid, hvor beslutningerne i forsvars- og sikkerhedspolitikken træffes i et omfang og med en hastighed, som er historisk.

CMS har et samarbejde med Det Juridiske Fakultet, KU, der har til hensigt at styrke forskningen i folkeret. Samarbejdet er en del af udmøntningen af den folkeretlige tillægsbevilling, CMS blev tildelt i forsvarsforliget 2018-2023, og som er videreført i forsvarsforliget 2024-2033. Samarbejdet har resulteret i etableringen af forskningsprojektet "International Law and Military Operations (InterMil)" med deltagelse af bl.a. professor Astrid Kjeldgaard-Pedersen, lektor Marc Schack og adjunkt Cornelius Wiesener. Projektet leverer forskning og forskningsbaseret myndighedsbetjening om folkeretlige spørgsmål med relevans for danske beslutningstagere.

Som en del af InterMil-projektet afholdt CMS og Det Juridiske Fakultet i samarbejde med Forsvarsakademiet, Dansk Røde Kors og Ukraines Forsvarsministerium d. 16. maj halvdagskonferencen "Implementation of International Humanitarian Law in Ukraine – fighting by the Rules in the Midst of Large-Scale Armed Conflicts". Konferencen gav et unikt indblik i Ukraines arbejde med at dokumentere det ukrainske militærs overholdelse af folkeretten under den igangværende krig mod Rusland og diskuterede, hvad Danmark og andre stater kan lære heraf.

InterMil-projektet har i 2025 udgivet rapporter om statslederes immunitet ved ICC, foranlediget af igangværende sager vedr. Vladimir Putin og Benjamin Netanyahu, samt om de retlige rammer for dansk suverænitetsåndhævelse foranlediget af den stigende trussel fra hybride virkemidler.

Vicecenterleder Niels Byrjalsen på
CMS Forsvarskonference 2025

UNIVERSITY OF COPENHAGEN

MEDARBEJDERE tilknyttet CMS i løbet af 2025

Centerleder, lektor Katja Lindskov Jacobsen, ph.d.

(fg. centerleder fra 1/2-25 til 31/8-25, centerleder fra 1/9-25)

Vicecenterleder, postdoc Niels Byrjalsen, ph.d. (vicecenterleder fra 1/9-25, forsker fra 15/3-26)

Professor Kevin Jon Heller, ph.d.

Lektor Tobias Liebetrau, ph.d.

Adjunkt Lena Trabucco, ph.d.

Militæranalytiker Alexander Høgsberg Tetzlaff, major

Videnskabelig assistent Lise Wiederholt Christensen, ph.d. (forsker fra 15/3-26)

Professor Emeritus Bertel Heurlin

Fuldmægtig Christine Veedfald Jensen, cand.scient.adm. (videnskabelig assistent fra 1/1-26)

Centeradministrator Mikkel Broen Jakobsen, cand.scient.pol.

Centerleder, seniorforsker Kristian Søby Kristensen, ph.d. (indtil 1/2-25)

Forsker Cornelia Baciú, ph.d. (indtil 31/3-25)

Forsker Neil Renic, ph.d. (indtil 31/3-25)

Militæranalytiker Mark Winther, major (indtil 30/4-25)

Professor Maria Mälksoo, ph.d. (indtil 30/6-25)

Videnskabelig assistent Johan Grøne Christensen, cand.scient.pol. (indtil 31/8-25)

Videnskabelig assistent Henrik Lauritsen, ph.d. (indtil 31/12-25)

Studentermedhjælpere:

Emma Chiaye Hekla Yao

Oliver Halkier Kaiser

Ruben Rahr Mogensen

Christian Vilhelm Quaade Kornerup

Helena Elisabeth Rovsing Olsen

Theodor Lykketoft Bilgrav

Emil Grimmeshave Alring

Mari Romslo Kommedal

Eksterne bidragydere i løbet af 2025:

Strategisk rådgiver, informationschef Jeppe T. Jacobsen, ph.d.

Militæranalytiker, ph.d.-studerende Esben Salling Larsen, major, cand.soc.

Projektleder Jens Wenzel Kristoffersen, orlogskaptajn, cand.mag.

Postdoc Jakob Dreyer, ph.d.

Postdoc Karen Philippa Larsen, ph.d.

Ph.d.-studerende Amanda Møller Rasmussen, cand.scient.anth.

Ph.d.-studerende Olivia Viktoria Jensen Levinsen, cand.scient.pol.

Ph.d.-studerende Anders Theis Bollmann, cand.mag.

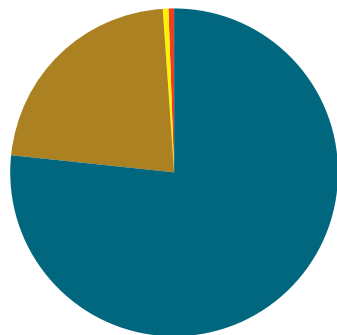
Selvstændig analytiker André Sonnichsen, ph.d.

Fellow Alonso Gurmendi, ph.d.

ØKONOMI

CMS' indtægter og udgifter i 2025

CMS er hovedsageligt finansieret over det danske forsvarsbudget gennem en årlig finanslovsbevilling på 11,7 mio. kr. (2025-priser). I første delaftale til forsvarsforliget 2024-2033 blev CMS' tillægsbevilling vedr. folkeret videreført og udgør årligt 3,4 mio. kr. (2025-priser).* Herudover kan der indhentes eksterne forskningsbevillinger.

Figur 2: CMS' indtægter i 2025

- Hovedbevilling fra Forsvarsministeriet (FMN): 11.700.000 kr.
- Folkeretsbevilling fra FMN: 3.400.000 kr.**
- Bevilling fra fra Det Færøske Forskningsråd: 64.200 kr.
- Bevilling fra SAMF (ARCTISCALE): 82.700 kr.

Totale indtægter: 15.246.900 kr.

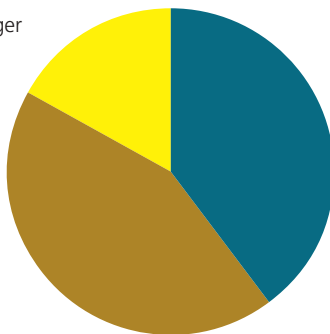
Likviditet overført fra tidligere år: 2.125.254 kr.

Totale indtægter + likviditet: 17.372.154 kr.

Figur 3: CMS' udgifter i 2025

- Lønudgifter, FMN-hovedbevilling: 5.500.904 kr.
- Driftsudgifter (inkl. lønninger til militæranalytikere samt overhead), FMN-hovedbevilling: 5.997.841 kr.
- Løn- og driftsudgifter, andre bevillinger (inkl. KUJUR): 2.309.581 kr.

Totale udgifter: 13.808.326 kr.

* Heraf udmøntes 1,36 mio. kr. på CMS, mens 2,04 mio. kr. anvendes på Det Juridiske Fakultet, KU.

** Heraf er 2,04 mio. kr. blevet administreret på Det Juridiske Fakultet, KU.

Center for Militære Studier

Københavns Universitet

Øster Farimagsgade 5, bygning 8

1353 København K.

cms@ifs.ku.dk

tlf: +45 35324088

Panel 1 – 10:00-11:15 Strategi for dansk forsvaret

Anne H. Steffensen, Danske Rederier

Mikkel Vedby Rasmussen, Institut for Statskundskab, KU

Charlotte Flindt Pedersen, Det Udenrigspolitiske Selskab

Peter Viggo Jakobsen, Forsvarsakademiet

Moderator: Lise Wiederholt Christensen, Center for Militære Studier, KU

KØBENHAVNS
UNIVERSITET

